

Patetisme institucional

Manuel Segade

La característica fonamental del món actual és que només pot ser experimentat com a representació. Com a conseqüència, la construcció de la subjectivitat ha deixat de ser un problema d'ètica per convertir-se en un problema merament estètic: el d'aconseguir proporcionar-se a un mateix una adequada representació.

La ciència, el saber que s'ocupa de l'explicació del món, no pot ser aliena a aquesta maniobra. Les decisions que marcaven els límits pràctics de fins a on podia arri-bar la raó científica, les dictava abans l'ètica. Ara es valora la bellesa de la formulació: el mètode en sí mateix, un procediment gairebé mecànic pel que es coneixen els resultats amb antelació, és una maniobra d'aparença perfecta, transparent en la seva sofisticació.

L'art no ha estat mai considerat una disciplina científica, tot i ser l'equivalent més proper al que podria ser una ciència de la representació. Els artistes són experts en desenvolupar metodologies per al seu control. En les últimes dècades s'ha anat desenvolupant una precisa estratègia que permet que l'exposició pública de resultats sigui igual a una formulació plàstica del mètode mateix, amb tots els seus estats i processos de treball: una estètica que adopta una raó científica y descobreix a la vegada la fragilitat convencional d'aquella.

En aquesta exposició Mariona Moncunill es centra en una ciència intermèdia, l'estadística, que es basa en la interpretació de dades i s'interessa per la seva capacitat de representar a un col·lectiu social. Al perdre la relació d'un a un, en la qual es basa la ciutadania, l'estadística es refereix a l'individu com a multitud, com a representant d'un grup, un barem d'arxiu respecte a un perfil determinat. L'estadística regula l'opinió personal per crear opinió pública, però subjecta la decisió individual i la seva expressió a un context concret, el de les dades mateixes, i no al context material que en efecte les provoca. Només parla d'una massa amorfa amb aparença calculada i prèviament adjectivada; classificada precisament per aquelles variables que mai defineixen a un individu com a tal.

La ficció d'un Institut d'Estadística Alternativa substitueix l'exposició mateixa: el seu plantejament és una curiosa posada en escena d'una mentida. La claredat d'una representació d'aparença científica, el recurs a l'estètica de l'administració, serveix a l'artista per posar en qüestió el sentit del número, de la quantificació econòmica. Clausura el poder mateix de l'estadística, afirmant-se en un treball en comunitat per mitjà d'una tècnica relacional. Es recolza en un context per elaborar un esquema didàctic que després es representa en un set, que recorre a una narrativitat evident que és en sí mateixa una defensa de la comunicabilitat i del públic com a actor en el sentit resultant. Aquí és on la decisió d'elaborar cuidadosament una mentida és un acte de responsabilitat: Mariona Moncunill no parla d'estadística, sinó d'art; i més que a l'art, s'està referint al seu sistema.

La invenció d'una institució revela el malestar de l'artista jove davant la institució artística. La seva capacitat de crítica és paral·lela a la seva dificultat d'accés al sistema de l'art. L'excés dels resultats estadístics, la imaginació i fantasia de la dada, la poesia del mal d'arxiu... és la recuperació d'una sensibilitat, de la crítica institucional dels 70 que ja no hi cap dins les pròpies institucions que avui la revaliden a través de la seva congelació museitzada. El camp artístic que dissenya l'artista –que salva les distàncies a través d'eines legitimades d'identificació social, com una imatge corporativa o una aula de comunicació– té la

intenció de servir com a eina real per incidir en la comunitat de recepció; o almenys aquest organisme alternatiu fantasieja amb aquesta possibilitat.

Aquest estranyament fantàstic de la quotidianitat per mitjà de l'art, que tracta la cultura popular a través de referències cultes i que no renuncia a una visió poètica que podria caure en la cursileria si no fos per la mordacitat del seu humor, és una visió compartida per una generació. Són patètics, en el sentit que el seu *pathos* –la passió o l'experiència que modifica en cada punt allò donat– modula el seu *ethos* –allò que l'individu tenia com a punt de partida–.

L'Institut que ha fundat la Mariona Moncunill, gairebé un homenatge a la patafísica de Jarry, descobreix com l'autorepresentació que projecta en les seves obres és precisament la d'un escenari en què l'espectador pot trobar-se amb el seu propi patetisme: amb la fluïdesa de la seva identitat en relació a un escenari en el qual ser conscient que la seva posició no és més que un moviment viscos respecte a tota la resta.